

1. Wat weet je al?

Opdracht 1 *Waar denk je aan bij Egypte?* 4

2. Egypte van de oude steentijd tot de farao's

Faraonische periode: 3000-332 v. Chr. 7

Opdracht 2 *Van de oude steentijd tot de farao's* 12

3. Egypte in handen van anderen

Griekse en Romeinse periode: 332 v. Chr. – 642 n. Chr. 15

Islamitische periode: 639-1796 16

Franse periode: 1796-1882 17

Engelse periode: 1882-1952 17

Opdracht 3 *Egypte in handen van anderen* 18

4. De Arabische Republiek Egypte

Nasser 20

Sadat 21

Moebarak 21

Arabische lente 21

Opdracht 4 *De Arabische Republiek Egypte* 22

5. Geografie en natuur

Ligging en klimaat 26

Woestijn 27

Nijldal en Nijldelta 28

Steden, dorpjes en bedoeïenen 31

Cairo 31

Alexandrië 32

Luxor en Aswan 33

Hurghada 33

Dorpjes 33

Bedoeïenen 33

Opdracht 5 *Geografie en natuur* 34

6. Leven in Egypte

Geloof 38

Economie 40

Onderwijs 41

Bevolkingsgroei en milieuproblemen 41

Eten en drinken 42

Feesten 43

Opdracht 6 *Leven in Egypte* 44

7. Ik wil meer!

Meer lezen? 48

Meer zien? 50

Meer doen? 51

Meer spelen? 52

Het huis Anubis 53

En... lekker geleerd? 54

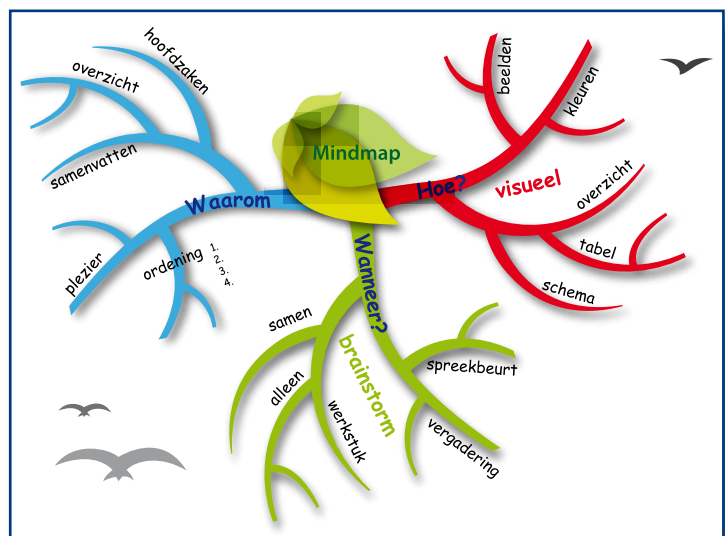
1. Wat weet je al?

Dit werkboek gaat over Egypte, een land waarover je vast wel al iets weet. Misschien weet je in welk werelddeel het ligt, of heb je wel eens dingen uit Egypte gezien in een museum. Wat je al weet over Egypte, kun je gebruiken als kapstokhaakje. Steeds als je iets nieuws leert over Egypte, hang je dat op aan zo'n haakje. Ook vragen die je hebt over Egypte kun je gebruiken als een haakje waaraan je later het antwoord kunt ophangen. Het is dus handig om eerst even stil te staan bij wat je wel en niet weet over Egypte.

Opdracht 1 Waar denk je aan bij Egypte?

a) Schrijf op wat er in je opkomt als je aan Egypte denkt. Wat weet je? Wat vraag je af?

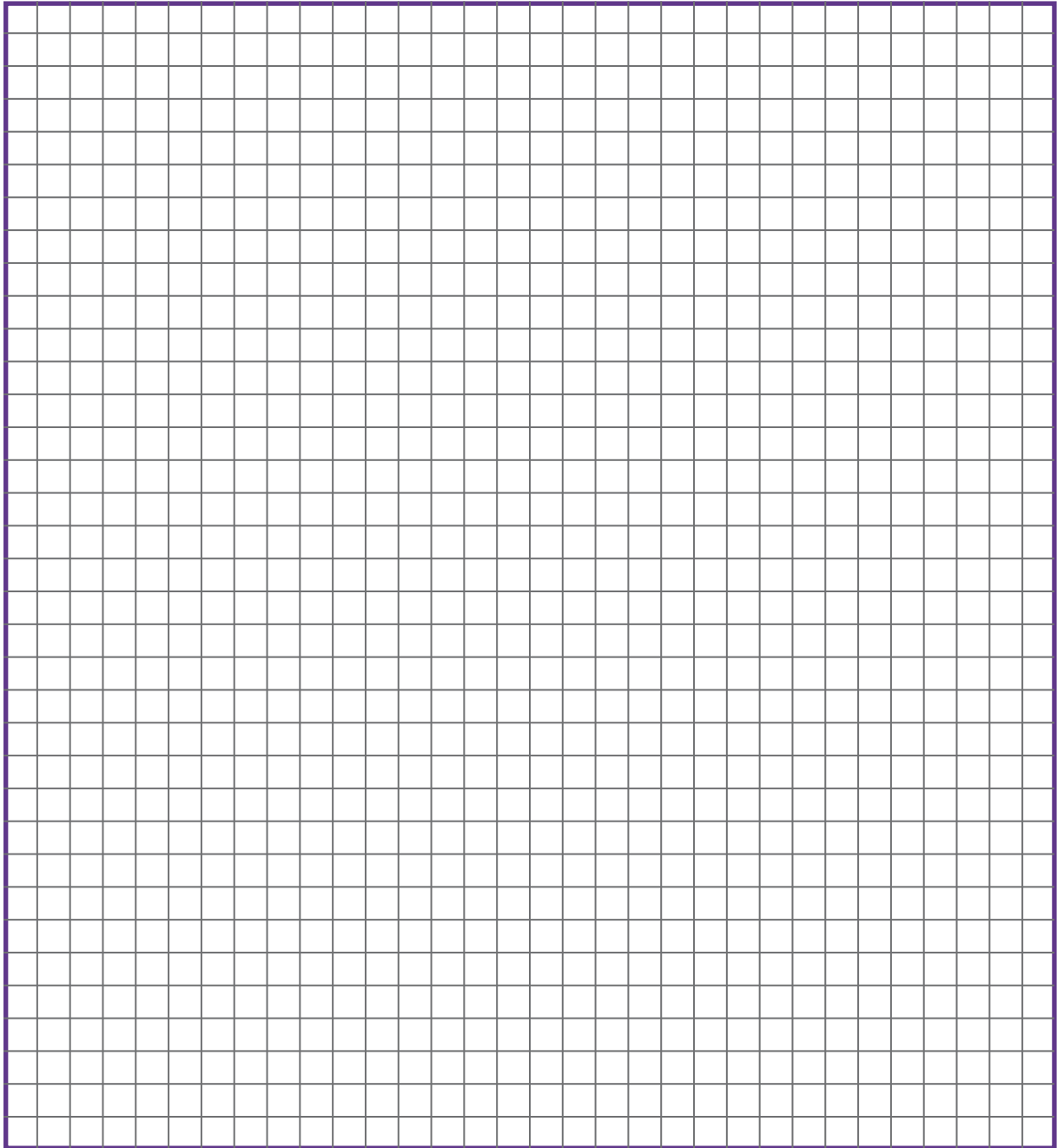
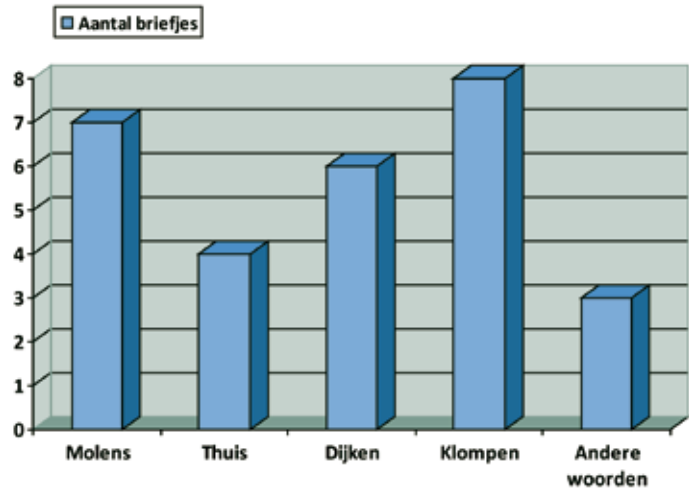
b) Maak een **mindmap** over Egypte. Zet het woord Egypte op het midden van het blad en teken vanuit het midden takken voor grote deelonderwerpen zoals geschiedenis, natuur, taal en geloof. Aan die takken kun je zoveel zijtakken toevoegen als je wilt. Maak bijvoorbeeld aan de tak 'natuur' takjes voor het landschap van Egypte en de dieren die er wonen. Neem niet alleen dingen die je al weet op in de mindmap, maar ook dingen die je niet weet. Als je bijvoorbeeld niet weet wat voor taal er in Egypte wordt gesproken, kun je een aparte tak maken waarbij je zet: *Taal?* Tijdens het werken aan dit project kun je de mindmap dan aanvullen. Hierboven zie je een voorbeeld van hoe een mindmap eruit kan zien.

Mijn mindmap over Egypte

- c) Laat alle leerlingen in je klas één woord opschrijven dat in ze opkomt als ze aan Egypte denken. Tel vervolgens hoeveel kinderen hetzelfde woord hebben opgeschreven en maak een staafdiagram van de uitslag. Hiernaast zie je een voorbeeld van zo'n staafdiagram, maar dan over Nederland.

2. Egypte van de oude steentijd tot de farao's

De geschiedenis van Egypte gaat heel ver terug. Al in de oude steentijd, rond 250.000 jaar voor Christus, kwamen de eerste mensen langs de Nijl wonen. Ze kwamen op het water af dat ze konden drinken, de dieren waarop ze konden jagen en de planten en bomen waarvan ze konden eten, zoals dadelpalmen en vijgenbomen.

Rond 25.000 v. Chr. veranderde het klimaat in Egypte. Daardoor veranderde ook het landschap: grasvlakten veranderden in stukken woestijn. Door deze verandering werd het vruchtbare gebied langs de Nijl nog aantrekkelijker dan het al was. Er kwamen dus nog meer mensen wonen.

Tot 5000 v. Chr. trokken de bewoners van het Nijldal rond. Het waren nomaden, die in tenten woonden en leefden van de jacht en de visserij. Later gingen ze op een vaste plek wonen. Ze bouwden huizen en zo ontstonden er dorpen. De inwoners van die dorpen gingen het land bewerken en maakten gebruiksvoorwerpen van aardewerk en steen. In zo'n dorp woonde een stam, die geleid werd door een hoofdman. Sommige dorpen groeiden uit tot steden, mensen die in verschillende plaatsen woonden gingen handel drijven en kennis uitwisselen en uiteindelijk ontstonden twee koninkrijken: Boven-Egypte en Beneden-Egypte. Boven-Egypte lag langs de bovenloop van de Nijl. Dat is het deel van de Nijl dat het dichtst bij de oorsprong van de rivier in Midden-Afrika ligt. Beneden-Egypte lag bij de Nijldelta, het gebied waar de Nijl zich vertakt en uiteindelijk in de Middellandse Zee uitkomt.

Faraonische periode: 3000-332 v. Chr.

Menes was de eerste farao die heerste over Boven- en Beneden-Egypte. Als hoofdstad van het verenigde Egyptische rijk stichtte Menes de stad Memphis. Het verenigde Egyptische rijk heeft ruim drieduizend jaar bestaan en die lange periode wordt verdeeld in drie tijdperken: het oude rijk, het middenrijk en het nieuwe rijk. In die drieduizend jaar regeerden er 31 dynastieën over Egypte. Een dynastie is een periode waarin steeds dezelfde familie aan de macht is.

Afbeelding van een oud Egyptisch ritueel

Door de afbeeldingen en teksten die zijn gevonden op vondsten uit het oude Egypte, weten we veel over het leven in die tijd. De afbeeldingen vertellen een verhaal of laten rituelen en gebruiken uit het dagelijks leven zien. Belangrijke mensen werden op die afbeeldingen altijd groot, knap en in een perfecte houding afgebeeld, bijvoorbeeld netjes zittend. Minder belangrijke mensen waren kleiner en werden ook dansend of vechtend afgebeeld.

De heersers van Egypte werden farao's genoemd. Het woord farao betekent 'mooi huis'. Dat komt omdat farao's zo belangrijk waren, dat ze werden gezien als een god op aarde. Het lijf van een farao was eigenlijk het menselijke huis van een god. Een farao werd wel gezien als de zoon van de zonnegod Ra. Een man dus. Maar daardoor liet de vrouwelijke farao Hatsjepsot zich niet weerhouden: ze droeg gewoon de kleren en de lange, smalle nepbaard die mannelijke farao's ook droegen!

Farao met ceremoniële baard

Voor overleden farao's van de vierde en vijfde dynastie werden grafmonumenten gebouwd die nog steeds wereldberoemd zijn: de piramides. Overleden farao's werden niet in hun eentje in zo'n piramide begraven. De eerste farao's namen zelfs hun dienaren mee: die werden na het overlijden van de farao gedood en samen met hem begraven in de piramide. Later namen farao's in plaats van echte dienaren poppetjes mee. Ook kregen ze allerlei spullen mee die ze nodig konden hebben in het hiernamaals of op weg daar naartoe.

Op al die mooie spullen die de farao's meenamen in hun piramides, kwamen grafrovers af. Daarom bouwden de makers van piramides vaak geheime gangen, sloten ze kamers af met zware granieten blokken en bedachten ze allerlei valstrikken. Maar toch werden alle piramides binnen een paar honderd jaar leeggeroofd. Daarom gingen de oude Egyptenaren hun farao's later juist op onopvallende plaatsen begraven, bijvoorbeeld in graven die diep in de rotsen waren uitgehakt. Daarin waren de schatten van de farao's veiliger.

Aan de piramides kunnen we zien dat de oude Egyptenaren slimme bouwers waren, die veel verstand hadden van rekenen en sterrenkunde. Ze bouwden de enorme piramides zonder alle machines die we tegenwoordig hebben, zoals moderne cementwagens en hijskranen. Het wiel was zelfs nog niet uitgevonden! De zware blokken steen werden bij hoog water over de Nijl aangevoerd. Waarschijnlijk werden ze daarna op een soort sleeën over land vervoerd. Als de onderste laag klaar was, legden ze er een laag zand over om stenen naar de volgende laag te kunnen slepen. De hoeken van een piramide wijzen altijd naar de vier windrichtingen en soms bevatten ze openingen waardoor je vanuit het binnenste van de piramide bepaalde sterren kunt zien.

Er staan bijna honderd piramides in Egypte. De bekendste zijn de drie piramides in de necropool (dodenstad) Gizeh, vlak bij Caïro. De piramide van Cheops is met 147 meter de hoogste. Het is een van de zeven klassieke wereldwonderen: het oudste en het best bewaarde. Hij is 230 meter breed en heeft een oppervlak dat ongeveer even groot is als zes voetbalvelden. De grafkamer in de piramide is niet zomaar een kamertje, maar zo groot als een huis! De piramide van Cheops was zelfs vierduizend jaar lang het hoogste bouwwerk op aarde. Oorspronkelijk was de buitenkant bedekt met een witte kalklaag, met bovenop waarschijnlijk een gouden punt. Hij werd rond 2500 v. Chr. gebouwd en er werd ruim twintig jaar aan gewerkt. Er werden 2,3 miljoen blokken steen van 2,5 ton voor gebruikt. Het zwaarste blok van de piramide van Cheops weegt zelfs 285 ton. Dat is ongeveer evenveel als 200 auto's!